

TALLINNA POLÜTEHNİK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 6 (932)

Reede, 2. märts 1979

XXX aastakäik

4. märtsil KÕIK VALIMA!

Selle nädala algul pärisime meie instituudis tegutsevaist valimisjaoskondadest, kuidas kulgevad ettevalmistused valimisteks.

Meie majas töötab kolm valimisjaoskonda — 230/10, 231/11, 248/14. Nagu kinnitasid valimisjaoskondade komisjoni esimehed, elektrotehnika aluste kateedri dotsent Viktor Keskküla (230/10), autotranspordi kateedri dotsent Rein Varvas (231/11)

ja tsiviilkaitse staabi ülem Harri Lessel (248/14), oldi kõigis jaoskondades esmaspäeva lõunaks ettevalmistustega graafikus. Vastu olid võetud büllötäänid, lõpetati nimekirjade kontrollimist, käsil oli valijate nimekirjade trükkimine.

«Kõik on valijate vastuvõtuks peagi korras,» kinnitasid jaoskonnakomisjonide esimehed.

Meie ühiselamuis (Akadeemia

tee 5, 7 ja 9) elavad üliõpilased valivad valimisjaoskonnas nr. 230/10. Esmaspäeva lõunaks oli enamus üliõpilastest isiklikult käinud jaoskonnas kontrollimas oma nime õigsust. Jaoskonnakomisjoni esimees V. Keskküla palus eriti meelde tuletada neile üliõpilastele, kes pühapäevaks, 4. märtsiks kavatsevad Tallinnast ära sõita: käige läbi valimisjaoskonnast ruumis

5—311 ja võtke välja hääletustõend!

Jaoskonna 230/10 valimiste ruum asub 5-301, 231/11 — I. koone fuajees, 248/14 — aula auditoriumis.

Juba pikka aega on väljas kenasti kujundatud viidad, mis jaoskonnakomisjonide ruumesse juhatavad. Ka valimisruumi ei peaks keegi kaua otsima — vastavad viidad on üleval.

KOMSOMOLIKOMITEES

pidas esimest koosolekut 1979. aasta rahvaste sõpruse päevade organisatsioonikomitee RSP saab teoks 18.—21. aprillini. Esiagsetel andmetel on üritused traditsioonilised, v. a. see, et ühe päeva veedavad külalised Tartus. Tüüpikale peakid buvi pakuma «Fixi» kontsert, ball J. Tombi nimelises Kultuuripalees, Riia varieteetrupp Glehni lossis, rahvaste sõpruse kontsert, «Meelejuhataja» kontsert aulas.

ÜHINE KOOSOLEK

Teisipäeval, 20. veebruaril koguneti aulasse tavapärasele kevadsemestri alguse üritusele — parteiorganisatsiooni ja nõukogu ühisele lahtisele koosolekule. Kuulati õppeprorektor dots. V. Mikkali ettekannet talvise eksamisesiooni tulemustest ja kevadsemestri ülesannetest. 1978. aasta teadustöö aruande esitas teadusprorektor prof. H. Lepikson. Instituudi 1978. aasta sotsialistlike kohustuste täitmise kohta esitas ametiühingukomitee liige dots. O. Aarna. Võeti vastu sotsialistlikud kohustused 1979. aastaks.

Lühemalt võib lugeda ka E. Lehtkõlbi.

1. MÄRTSIL

peeti D. I. Mendelejevi nim. Üliõpilaste Keemia Seltsi TPI alorganisatsiooni aruandevalimiskonverents.

FILMIKLUBIS

vaadati teisipäeval, 27. veebruaril Eesti filmide festivali sarjas A. Söödi ja R. Marani loominaut. Esimesel olid kavas filmid «Jaanipäev» ja «A. Pärt, sügis 1978» ja teiselt «Avari» ning «Tavaline rästik». Klassikast pärinesid L. Bunuelli «Kuldajastu» ja «Maa lehvata».

MÕÖDUNUD PÜHAPÄEVA SUUSAMARATONILT

On põhjust õnnitleda meie tulinud suusavõistkonda. II koha saanud juunioride meeskonnas sõitsid Aivar Kook, Harri Pook, Kalev Liibert ja Margus Toos. II kohale tulid ka veteraanid Rein Nõu, Eelil Elgimägi, Ülo Rooma. Naistest võitsid edukalt Pia Teder, Eve Lisma ja Marje Rantso.

«ATHEOSE» REEDEÕRNT

on täna «Pikos». Pealkirjaks «Allah! Allah!», sisuks muhamedid usk. Külas asjatundja H. Arma, kes on klubi aulige. Traditsioonilised on tordiviktoriin ja valguspildid.

INTERKLUBIS

saadi kolmapäeval, 28. veebruaril teada, mis uudist on Hollandis ja Belgias.

PRESSIKLUBI

tuli eile kokku TP toimetuses. Vaeti klubi tegemist ja olemist, senine juhatus vahetus uuega, külas oli «Kodumaa» ajakirjanik Felix Teeäär. Panti plaanid paika «Noorusega» kohtumise asjus.

VOISTLEMA JA VOITMA!

Algab majandusteaduskonna järjekordne mälumäng, korraldajaks teaduskonna komsomolibüroo. Jõudu proovivad rühmad 6-likmelised esindused. Kõsimused on ajaloo, poliitika, spordist, kirjandusest, aga ka muudest valdkondadest. Parimale auhinna.

Võistlused 5. märtsil ning kolmel järgneval esmaspäeval kell 14.00 Kopli maja 305. auditoriumis.

Majandustudeng, tule ja toeta oma rühma esinduse võit! Kõik mänguühilised on oodatud.

RAAMATUSÕPRADE KLUBIS

räägiti kolmapäeval August Annist.

MIDA TÕI TALVESESSIOON?

Toome allpool lühendatult arve ja fakte ning kommentaare õppeprorektor dots. V. Mikkali ettekandest instituudi parteiorganisatsiooni ja nõukogu lahtisel koosolekul 20. veebruaril.

* Püevaste üliõpilaste õppeedukus oli 93,3%. See on viimase 20 aasta parim tulemus. Õhtuüliõpilaste õppeedukus tõusis 7,4%, jõudes 63,9%-ni.

* Kõik teaduskonnad on võrreldes eelmise sessiga astunud samnu edasi. Tavakohaselt heal tasemel on ikka majandus- ja keemiateaduskonnad (mõlemad 97,8%). Tänavu väärub esiletõstmist eriti mehaanikateaduskond, kus õppeedukus tõusis 6,6%. Üldkokkuvõttes jõudsid mehaanikud kolmandale kohale.

* Õppeedukuse tõusu võib täheldada ka kursuste lõikes. Rõõmustab, et kõige enam on õppeedukus tõusnud noorematel kursustel. Panuse sellesse on andnud just üldteoreetiliste õppeainete kateedrid. II kursuse õppeedukus on ikka suhteliselt madal.

Nõrgemaks on jäänud veel töö elektroenergeetikateaduskonna

I kursusel (õppeedukus 80,7%), elektroautomaatikateaduskonna II kursusel (77%, instituudi madalaim!), mehaanikateaduskonna II ja III kursusel (83,4 ja 83,9%) ning ehitusteaduskonna II kursusel (85,9%).

* Pikendust omavate ja eksamitele tulemata jäänud üliõpilaste arv langeb järjekindlalt. Mõõdunud õppeaastal oli selliseid üliõpilasi 262, tänavu aga vaid 199. Eksamitele mitte lubatud üliõpilasi oli eriti palju elektroautomaatikateaduskonnas (peaaegu pool kogu instituudi vastavast arvust).

* Hästi, viitele ja neljalede õppivaid üliõpilasi on 1440. s. o. 31%. Puudulike hinnete arv vähenes 2,4%.

* Parim eksamihinnete struktuur on endiselt majandus- ja keemiateaduskondades. Instituudi keskmisest näitajast kõrgemad on ka elektroautomaatikateaduskonna keskmised hin-

ded. Mõningane tagasimineku on toimunud elektroenergeetika-teaduskonna hinnete struktuuris, kus mitterahuldavate osatähtsus tõusis 0,6% ja väga heade hinnete protsent vähenes. Tublisti on langenud 4-le ja 5-le õppijate arv ka mehaanika- ja ehitusteaduskondades. Väljapandud hinnetest olid 23,5% vähesed, 41,0% head ja 34,1% rahuldavad.

* Sügissemestri jooksul eksamitrikkuleeriti kokku 88 üliõpilast. Mõõdunud õppeaasta samal perioodil oli see arv 163, seega peaaegu kaks korda suurem.

* Vaatamata sügissemestri lühendamisele 3—4 nädala võrra seoses osavõtuga põllumajandustöödele jõuti õppeedukuses kasvu ja väljalangevuse vähenemiseni tänu üliõpilaste tõsisemale suhtumisele, õppejõudude nõudlikkusele ning hästi korraldatud ja õnnestunud eksamisesseioonile. Teatud osa mängis siin ka sessiooni nädalane pikendus. Hästi mõjus sügissemestri otstarbekas tunniplaan, kuigi ruumipuuduse tõttu oldi

sunnitud vanematel kursustel alustama õppetööd kohati alles keskpäeval. Endiselt halb on aga üliõpilaste õppedistsipliin, küllalt sageli puudutakse ja hilineakse põhjusega, ei peeta kinni tähtaegadest.

* Õpetamine, kasvatamine ja teadustöö on noore spetsialisti kujundamisel lahutamatu.

Ühiskondlik-politiiline praktika on endastmõistetav tööõlk; sisulisemaks muutub ÜPP arvestus. Pidevalt täiustub meie sotsialistliku võistluse süsteem. Ametiühinguorganisatsioon on parteiorganisatsiooni juhtimisel muutunud sotsialistliku võistluse TPI töötajate innustajaks.

Arendamist vajab sotsialistliku võistluse arvestussüsteemi lähendamine igale töötajale.

Ühiskonnateaduste kateedrid on töötanud sihikindlalt NSVL uue konstitutsiooni sätete õpetamisel, NLKP Keskkomitee 1978. a. novembrileenu mi otsuste propageerimisel ja üliõpilaste kommunistliku maailmavaate kujundamisel.

Juulipleenum ja K-teaduskond

NLKP Keskkomitee 1978. a. juulipleenumi otsustes juhiti tähelepanu vajadusele tõsta teadusuuringute kui põllumajandusliku tootmise teaduslik-tehnilise progressi kiirendamise ühe otsustava teguri efektiivsust. Otsuses ettenähtud põllumajandussaaduste toodangu mahu saavutamise on mieldamatu ilma põllumajanduse laialdase kemiseerimiseta senisest kõrgemal teaduslik-tehnoloogilisel tasemel. See tähendab eelkõige nii mineraalväetiste tarbimise kasvu kui ka nende kvaliteedi paranemist.

TPI mineraalväetiste labori kollektiivi töö on suunatud sellele, et tagada kõrge kvaliteediga kontsenteeritud väetiste tootmine kohalikust fosforiidist.

Eesti NSV-s on viimastel aastatel avastatud ja geoloogiliselt läbi uuritud mitmed uued fosforiidileiukohad (Toolse, Aseri-Saka, Narva jt.). Suurima tähtsusega on Toolse leiukoht. Suu-

red maagivarud ja fosforiidikihi tähelepanuväärne paksus (keskmiselt 3 m) on muutnud Toolse leiukohta üheks NSV Liidu perspektiivsemaks fosfaattootainde baasiks.

Mineraalväetiste labori üheks põhiliseks uurimisobjektiks alates 1973. aastast ongi olnud Toolse fosforiidikontsentratsioonid. On uuritud kontsenteeritud ja liitväetiste valmistamist mitme erineva tehnoloogilise skeemi järgi. Mõõdunud, s. o. 1978. a. lõpetati uurimistööde tsükkel, mis käsitles Toolse fosforiidi lämmastikhappelist lagundamist ja lagundamisproduktide nitroammonfoska saamist. Eriist huvi pakub nimetatud uurimissuund sellepärast, et Kohtla-Järve Põlevkivikeemia Tootmis-koondises on ehitamisel liitväetiste tehas, kus on ette nähtud apatiidilämmastikhappeline lagundamine.

Mineraalväetiste labori kollektiiv on välja töötanud tehnoloogiat sööda-fosfaatide toot-

miseks. See annaks juurutamisel ökonoomilist efekti ligikaudu üks miljon rubla. Maardu Keemiatehases on juurutatud uus superfosfaadi neutraliseerimise tehnoloogia aastasaastuga 260 tuhat rubla.

Mineraalväetiste tootmise kasv võimaldab suurendada põllumajanduses väetiste kasutamise hulka ja seoses sellega tõsta põllumajandussaaduste toodangut. Kuid rikkalik saak tuleb ka koristada ja säilitada. Toiduainete tootmiselaboris on uuritud koos ENSV Põllumajanduse Ministeeriumi Aiamajanduse Peavalitsuse Konstruktiivbürooga optimaalsete mineraalväetiste koguseid kõõviljude kasvatamisel, mis tagaksid kultuuride kõrge viljakuse ja kõõviljude head maitseomadused. Praegu uuritakse, kui mõjus on TPI teadlaste poolt väljatöötatud ettepanek juurviljade säilivuse tõstmiseks. Esiagsetel andmetel on paljulubavad.

Abi põllumajandusele ei ole

mitte ainult rohkem toodetud väetise ja teravilja-kartuli tootmist. Vajatakse häid nõuandeid ka ehituses, et kindlustada igakülgne tootmisbaas. Keemia-teaduskond on suutnud abistada ka põllumajandusehitust, kus kasutatakse laialdaselt mitmesuguseid puitkonstruktsioone. Põlevkivikeemia ja -sünteesi problemlabor töötas välja liimvaigud DFK-IAM ja DFK-14, mis rahuldavad täielikult puitkonstruktsioonide valmistamiseks esitatavaid nõudeid. Põlva KEK on võtnud need liimvaigud seeriaviisilisele kasutamisele.

Üheks uurimisobjektiks toiduainete tehnoloogia kateedri insenerensimoloogia uurimisgrupis on ensüümi β-galaktosidaasi (laktasi) alased uurimused. Töötati välja efektiivne meetod laktasidide immobiliseerimiseks tahke kandja pinnale. On leitud optimaalsed tingimused laktosid hüdrolüüsiks pü-

(Järg 4. lk.)

(Algus 1. lk.)

maavadakus. Nii on võimalik anda väärtuslikke toitaineid seni kasutamata jäänud heitmetest.

Põllumajanduse abistamiseks on loodud võimalusi ka orgaanilise keemia kateedri uurijad, kes aitasid Saku Näidisvõhoo- sis välja töötada uue loomade märgistamise viisi. On abistatud ka lihakombinaadis liha- kehade märgistamise tehnoloogia täiustamisel.

Keemiateaduskonna kollektiiv on mõistnud neid suuri ülesandeid, mida meie ette on seadnud NLKP 1978. a. juulipleenu- mi otsused ning on asunud neid jõudumööda täitma, et anda omapoolne panus meie põllu- majandusliku tootmise edasi- seks tõusuks. Vajaduse korral ei keeldu me abistamast põllu- majandust ka töbjõuga. Nii töö- tas läinud sügisel põllumajan- dustöödel keemiateaduskonna 471 üliõpilast ja 93 õppejõdu- teenistajat.

Keemiateaduskonna parteibüroo sekretär EDUARD PIROJA

● Reedel, 16. veebruaril külastas TPI-d Jaapani informat- siooniagentuuri «Dzidzi» korrespondent Kendzi Inoue, keda saatsid APN-i esindajad. Jaapani ajakirjanik tundis erilist huvi instituudi massilise sporditöö ja kehalise kasvatus- e läbiviimise vastu seoses eelseisvate olümpiamängudega Moskvast. K. Inoue tutvus meie raamatukoguga, aulaga, õppe- hoonetega, spordikompleksiga. Ta vestles meie spordiklubi ja kehalise kasvatus- e kateedri esindajatega.

Fotol on K. Inoue (keskel) ja teda saatvad APN-i esindajad tutvumas meie raamatukoguga. Seletusi annab TPI välissuhete grupi juhataja Oleg Lillenuur (vasakul).

TPI TEADUS 78

* 1978. a. kulutati teadusli- kaks uurimistööks 3214,5 tuhat rubla (s. o. võrreldes 1977. aastaga 191,6 tuhat rubla ehk 6,3% rohkem). Lepinguliste uurimis- tööde kulud olid 2680,97 tuhat rubla (üldkulust 83,4%), riigi- eelarveliste uurimistööde maht 533,5 tuhat rubla.

* 1978. a. osales teadustöös 575 õppejõudu ehk 91,5% insti- tuudi õppejõududest. Lisaks te- geles uurimistööga 163 proble- lemlaborite koosseisulist tööta- jat (1977 — 142), 442 TU Sekto- ri ja tootmisharulaborite tööta- jat (1977 — 419), 97 aspiranti, 398 inimest õppeabipersonalist (1977 — 341) ning 918 üliõpilast (1977 — 871). Kokku tegeles uurimistööga 1978. a. 2593 ini- mest (1977 — 2453).

* Põhiosa uurimistööde tee- madest kuulus 1976. a. kinnita- tud uurimissuundadesse — 206-st teemast 168 teemat ehk 81,6% (1977 — 80,8%).

* Tähtsamate teemade plaani alusel (NSV Liidu ja Eesti NSV valitsuse määrused, ENSV ma- jandusliku ja sotsiaalse arengu riiklik plaan, NSVL TA ja NSVL MN Teaduse ja Tehnika Komitee koordineerimisplaanid ja -programmid, NSVL ministee- riumide koordineerimisplaanid, ENSV TA koordineerimisplaan) täideti instituudis 130 teemat. Teemaalisse plaani kuuluvate teemade arv oli 146. Plaanist osavõtjaid oli 995,5 inimest (ar- vestatud ka 1977. a.). Keskmine kulutus ühele teemale olid 21,7 tuhat rubla (1977 — 20,0 tuhat rubla).

* Lepinguliste uurimistööde maht koos konstrueerimis-eks- perimentaalosakonnaga oli 2.995,3 tuhat rubla (1977 — 2740,1). Suurim lepinguliste uurimistööde maht oli endiselt elektroautomaatikateaduskon- nas — 560,7 tuhat rubla (1977 — 493,6).

Ühe täitmisel oleva lepingu keskmine aastamaksumus oli 17,0 tuhat rubla (1977 — 16,2), 1978. aastal sõlmitud lepingu- liste uurimistööde keskmine maksumus aga 52,3 tuhat rubla (1977 — 45,7).

Lepinguliste uurimistööde täit- misest võttis osa kokku 2186 töötajat, neist 389 õppejõudu (1977 — 371) ehk 65,1% kõigist õppejõududest, kes osalesid uurimistöös (1977 — 62,2%) ja 918 üliõpilast (1977 — 871).

Lepinguliste tööde maht ühe õppejõu kohta oli 7,7 tuhat rub- la (1977 — 7,4). Suurim oli see elektroautomaatikateaduskon- nas — 13,0 tuhat rubla (1977 — 12,9).

Uurimisasutuste ja tööstus- ettevõtetele sõlmiti 18 uut koos- töölepingut. Kokku oli käigus 45 koostöölepingut (1977 — 37).

* Rahvamajanduse juurutati 42 uurimistöö tulemused (1977— 37). Juurutavate ettevõtete poolt dokumentaalselt kinnitatud ma- janduslik efekt oli 9002,4 tuhat rubla (1977 — 8639,0), mis mood- stab eelmise aastaga võrrel- des 104%. Instituudi kulutused teaduslikule uurimistööle mood- stasid 3200,9 tuhat rubla. Uurimistööde tulemuste juuru- tamisest saadav tulu ületab teh- tud kulutused 2,8 korda.

Kui efektiivsuse arvutamisel arvestada ainult neid kulutusi, mis tehti majandusliku efekti andnud töödele, siis andis iga kulutatud rubla 5,4 rubla ma- janduslikku efekti. Juba teist aastat järjest oli suurima majandusliku efektiga elektroenergeetikateaduskond (1977 — 4299,8 tuhat rubla; 1978 — 2953,3).

Instituudi teaduslaborite tu-

lemuste juurutamine andis 5749,7 tuhat rubla majandusli- ku efekti (63,9% instituudi üri- disest efektist). Suurimat efekti andsid ehitusmaterjalide proble- lemlabor (1333,8 tuhat rubla), põlevkivikeemia ja -sünteesi problemlabor (1153,4 tuhat rubla) ja soojusenergeetika problemlabor (1104,8 tuhat rubla).

* Doktoriväitekirja kaitses V. Reiman. Kandidaadväitekir- ju kaitses 12 instituudi töötajat, sealhulgas 9 õppejõudu (1977 vastavalt 20 ja 14).

* Teaduslikku kraadi või kutsesid omab 69,1% instituudi õppejõududest (1977 — 66,1%).

* Aspirante oli instituudis aasta lõpuks 96 (statsioonarseid 33, mittestatsioonarseid 63). Lõ- petas 21 aspiranti (9 statsio- naarset), neist üks kaitses väite- kirja ennetähtaegselt, 18 lõpe- tajat (90,5%) esitasid väitekirja kateedrile läbivaatamiseks täht- ajaks ja said positiivse hinnan- gu (1977 — 95,8%).

* Instituudi õppejõudude ja tea- durite publikatsioonide arv kasvas märgatavalt elektroenergeetika- (1977 — 59, 1978 — 105) ja mehaanika- teaduskonnas (45,79), vähemal mää- ral ka üldteoreetiliste õppeainete teaduskonnas (50,59) ja keemiatea- duskonnas (117,133). Langustendentsi täheldati ühiskonnateaduste teadus- konnas (144,95) elektroautomaatika- teaduskonnas (103,71) ja majandus- teaduskonnas (140,121).

Avaldatud teadusartiklite arv ühe õppejõu kohta jäi 1977. aasta tase- mele — 1,3. Kõrgeim oli see arv keemiateaduskonnas (3,0). Järgnesid elektroautomaatika- ja elektroener- geetikateaduskonnad, mõlemas 1,6. Väikseks jäi see arv üldteoreeti- lise õppeainete (0,4) ja üldtehnil- lise (0,4) teaduskonnas.

Kesk- ja väliskirjastuses avaldati 281 artiklit (1977 — 222), 37,0% insti- tuudi teadusartiklite aastast arvust. Esirinnas olid keemia- (58,6%) ja elektroautomaatikateaduskond (46,4%). Kahvatuks jäi majandustea- duskonna õppejõudude esinemine (24,0%).

* TPI Toimetiste plaan täideti 100%. Ilmusid kõrgkoolidevahelise tootmise majandusliku efektiivsuse uurimise metodoloogiliste proble- emide kogumik ja 21 teaduskondade teemaalset kogumikku. Neis sisal- dus 213 artiklit 269 autorilt. 6 artik- lita esinesid TPI Toimetistes välis- maade nimekad teadlased.

* Esinesime mitmesugustel näitustel 129 eksponeeritud (1977 — 72). Osalesime Eesti NSV ekspositsioonis NSVL rahvus- näitusel Helsingis, Leipzigi mes- sis, spetsialiseeritud näitusel «Inveks 78» Brnos. Eduka esi- nemise eest leitud- ja paten- ditöö ülevaatenäitusel NSV Liidu Rahvamajanduse Saavutuste Näituse raames sai instituut II järgu diplomi. Kokku tõid meie eksponeeritud 5 hõbe- ja 14 pronksmedalit. Aktiivseeruse teaduskondade tegevus. Teadus- informatsiooni talitus viis sisse näituse eksponeeritud plaanimi- se ja arvestuse süsteemi.

* NSVL MN Riiklikule Leiuti- ste ja Avastuste Komiteele esitati 52 taotlust autoritunnis- tuse saamiseks (1977 — 50). Saadi 22 autoritunnistust, 38 posi- tiivset otsust, 3 patenti ja 3 posi- tiivset otsust patentide välja- andmiseks välismaal (1977 vast- tavalt 21, 28, 5, 2). Instituut patendib tööstuslikult arenenud välisriikides 7 leiutist (1977 — 6). Ratsionaliseerimistepane- kuid tehti 24.

(Järg 4. lk.)

Olümpiaad viiendat korda

Olümpiaad «Üliõpilane ja tea- duslik-tehniline progress» toi- mub tänavu viiendat korda ja on pühendatud XI ülemaailm- sele noorsoo- ja üliõpilasfesti- valile.

Olümpiaadi eesmärgiks on kaasa aidata üliõpilaste sügava- te teadmiste omandamisele ja loomingulisele suhtumisele kaasaja teaduse probleemidesse.

Olümpiaadis võivad osaleda kõik üliõpilased. Instituudisise- ne voor kestab 18. detsembrist 1978 24. märtsini 1979. Instituudi parematel on võimalus osa võtta vabariiklikust olümpiaa- dist.

Olümpiaad toimub matemaat- ikas, füüsikas, keemias, vene keeles ja kirjanduses, inglise ja saksa keeles ning teoreetilises mehaanikas. Igas aines selgita- takse välja kümme paremat üli- õpilast ja parim õpperühm. Võitjaid autastatakse diplomite ja rahaliste preemiatega.

Olümpiaadi programmi kuu- lub ka eriala ja tootmispraktika ülevaatus-konkurss. Erialakon- kursis osalevad vanemate kur- suste üliõpilased. Konkursil hinnatakse õppetöö tulemusi üldteoreetilistes õppeainetes, erialaste ainetes tundmist ja eel- kõige oskust kasutada teoreeti-

lisi teadmisi praktiliste ülesan- nete lahendamisel. Selgitatakse välja eriala viis paremat üliõpi- last ja parim õpperühm. Parim üliõpilane esitatakse orgkomi- teele autastamiseks. Kursuse- ja diplomiprojektide ülevaatus- e kuuluvad 1978. a. aastal valminud projektid. Tööde hindamisel arvestatakse temaa- tika aktuaalsust, konstruktiiv- sete ja tehnoloogiliste lahendu- ste originaalsust ning tööle osaksaanud tunnustust. Sel- gitatakse välja iga teaduskonna kümme üliõpilast, kes saavad diplomi.

(Järg 4. lk.)

Kõnelesid üliõpilased-rahvasaadikud

Meil tegutseva valijate klubi üritustele lisandus esmaspäeval, 19. veebruaril veel üks ettevõt- mine. Kohtuti üliõpilaste-rahva- saadikutega. Oma tööst kõnele- sid rahvasaadikud REET GRÜ- NER (LS-81), NELLY NERGI

(KO-101) ja RAIVO RAIDAM (AV-81). Raivo Raidam on Tallinna Linna RSN saadik, noorsoo- komisjoni liige, 85. majavalit- suse juures tegutseva territo- riaalse saadikutegrupi vanem.

Nagu ütles Nelly Nergi pole tal oma saadikutöös seni olnud otseseid kokkupuuteid TPI tee- nistajatega. Küll aga on tal tul- nud lahendada III ühiselamu olme- probleeme. Külma talve algul oli suureks mureks, kuidas soe vesi jõuaks ühiselamu viien- da korruse radiaatoritesse. Praeguseks on mure murtud, kuigi mitte päriselt.

Reet Gröner ütles, et noorsoo- komisjon, kuhu tema saadikuna kuulub, on tegelema eeskätt keskkaridusega noorte õppima suunamisega, samuti noorspe- tsialistide töö ja olmetingimus- tega.

Lahendamist vajavad küsi- mused arutatakse hoolikalt lä- bi, iga rahvasaadik saab vast- tava komisjonis kindla üles- ande. Nõukogu töö põhiworm on istungjärk, kus lahendust nõud- vate küsimuste kohta tehakse vastav otsus.

Milliseid kogemusi on saadi- kutöö noortele andnud, selle kohta ütlesid üliõpilased-rahva- saadikud nii:

«Väga palju on tulnud kok- ku puutada inimestega. Tänu sellele on tunduvalt paranenud suhtlemisoskus, mida elus väga vaja läheb. Oleme saanud hea ettekujutuse kohalike riigivõi- muorganite funktsioonidest, te- gevusest ja struktuurist.»

Seega lisandub noore rahva- saadiku tegevuse puhul enes- sestmõistetavale kasule kaasini- mestele ka kogemuste saamine saadikule endale.

Lõpetuseks: rahvasaadikud Reet Gröner ja Nelly Nergi võt-avad jutulesoovijaid vastu iga esmaspäeval kella 17—18-ni Tallinna 51. Keskkoolis. Raivo Raidami poole võivad tipikad pöörduda iga kuu esimesel ja kolmandal teisipäeval TPI kom- somolikomitees.

Sven Arbeti fotod.

● Reet Gröner

● Raivo Raidam

Reet Gröner ja Nelly Nergi on Tallinna Oktoobri Rajooni RSN saadikud, esimene 133., teine 132. ringkonnas.

Reet Gröner kuulub noorsoo- komisjoni, Nelly Nergi aga sot- sialistliku seaduslikkuse ja avaliku korra kaitse komisjoni.

Mõlema põhiülesanne on kom- isjonis sekretäritöö, s. t. hoida korras pabereid, täita asjaaja- misega seotud kohustusi, hoo- litseda protokollide koostamise eest. Ka tuleb neil komisjoni esimehega kokku leppida koos- olekute toimumise ajad ja kom- isjoni liikmetele kutsed koju saata. Nii et paberitöö, mille kõrvalt siiski tuleb iga päev kokku puutada ka elu enesega ja, nagu võimaldab komisjoni liikmete ealine koosseis, saada oskusi vanematelt ja kogenenu- matelt saadikutelt.

● Nelly Nergi

«Klaasi taga»* on raamat üliõpilastest. Kõnealused tudupid on meist eemal nii ajas kui ruumis — jutt on Prantsusmaast, täpsemalt, ühest Pariisi eeslinnast, ajaks märts 1968. Esimesel pilgul mitte nii väga kaugel — kuid, oh peatu, hetk, milised olid Sinu, armas lugeja, ettekujutused, põhimõtted, püüdlused kõigest — või tervelt — üksteist aastat tagasi?

Nagu «Sõja ja rahu» peategelaseks öeldakse olevat terve rahvas, nii tuleb ka «Klaasitaguse» peategelaseks lugeda üht tervet teaduskonda oma probleemistikuga, mida aga tervele antud ajastu prantsuse üliõpilaskonnale laiendada võib. Teaduskond ei vasta küll päris meie ettekujutusele: neli õppekorpus + administratiivhoone, ühiselamud, raamatukogu; kümned õppejõud, 12 000 üliõpilast. Kõik see siis klaasitegava ümbristevatest ehitustandritest ja töölisrajoonidest eraldatud.

Romaani võiks nimetada dokumentaalseks: autor töötas vaadeldavate sündmuste ajal samas professorina, esinevad

mitmed ajaloolised isikud (kelledest Ken-Benditi nimi ka meile tuttav võiks olla).

Kirjanik on kasutanud nn. simultaanse meetodit: kirjeldused vahelduvad pidevalt sisonoloogidega, vestluspartnerite dialoog on läbi põimitud nende ütlemla jäänud mõtetega; neid, kelle mõttemaailmast ülevaade antakse, on mitukümmend — kes esineb vaid korra, kelle tegevusest iga paari tunni tagant aru antakse.

Süüze hõlmab kõigest ühe päeva sündmusi, mõnele tegelele on see päev erandlik, mõnele täiesti tavaline. Selle päeva mõistmiseks on siiski vaja üht-teist teada ka eelneust. Üliõpilaskond on ärritatud ja poliitiliselt aktiivne. Pärast lõpetamist ei avane neile minneid perspektiive: nõudmine kõrgharidusega spetsialistide järele on vähenenud, tudengite taotlusi ja püüdlusi ignoreeritakse. Ning üliõpilased asuvad võitluse kodanliku ühiskonna, selle pahede ja võltsmoraali vastu, nõudes võimudeilt «dialoogi», oma nõudmistele ärakuulamist.

Ülikooli juhtkond püüab ühiselamutes sisse seada midagi lubade taolist, keelates meeste-

Üliõpilane & kirjandus

rahvastel öise viibimise tütarlaste internaadis. Kohe kerkib loosung: «Meie ei karda midagi, meil on tabletid!», mitukümmend noormeest «tungib» tüdrukute ühiselamusesse ja keeldub sealt nädala jooksul lahkumast, hoolimata poliitse sekkumisest. Poliitse poole pöördumisega kaotab dekaan viimsegi autoriteedi. Ning administratsiooni esindajad tõrjutakse ühiselamutes eemale. Võimud plaanitavad haridusreformi, mis suurendaks konkurssi ja teeks kohustuslikuks eksamite tähtsuse sooritamise. Vastuseks kavandatakse kevadise eksamisesiooni üldist boikoteerimist. Peale kõige muu — käimas on Vietnam sõda, imperialismi üks häbiväärsemad ettevõtmised. Mis loomulikult tudengeid ükskõikseks ei jäta. Grupp üliõpilasi-trotskiste rüüstab protestiks sõja vastu

meerika lennukompanii hoonet ning poliitse vahistab osaneist. Vastulöögina otsustavad teised hõivata teaduskonna administratiivhoone, nõudmaks kaaslaste vabastamist. Just viimane sündmus ja selle ettevalmistamine moodustabki romaani tegevustiku.

Poliitiline aktiivsus on vägagi suur: oma nõudmistele ja loosungitega esinevad kaks trotskistlikku ja kaks mauistlikku rühmitust, anarhistid ja kommunistid. Kõige selle kõrval kohtame aga ka väga igapäevaseid, meilegi tuttavaid probleeme, suurel osal üliõpilastest jätkub muresid ilma poliitikatagi. Opikuid on vähe ja neid on raske kätte saada; ühiselamutes on kitsas: igahel vaid väike toake, kuhu hädavaevu mahub voodi ja kirjutuslaud, seinad õhukesed ja halliks värvitud; kes ei saa stipendiumi, peab raiskama aega elatisraha teenimiseks; noored kellele ühiselamuelu pidi saama vabaneimiseks kodustest kodanlikest pölarvamustest, ei oska selle vabadusega nüüd midagi peale hakata. Ning muidugi noorte igavene teema: armastus. Seksuaalrevolutsioon kui omalaad-

ne protest ühiskonna vastu. Ning selle taustal siis noormehe, kes endale tüdrukut ei leia, ja aktivistid, kes austajannade eest lausa põgenema peavad, et paaris tunnikki poliitilisele tegevusele pühenduda. Tütarlapsed, kes tunnevad alaväärsuskompleksi oma süütuse, frigiidsuse või selle pärast, et neid poliitilistel dispuutidel tõsiselt ei võeta.

Ning kärarikkas, palavas vaidluses oma manifesti välja tõotavatest noortest vaid paar korrust eemal üksinda südameataviga võitlev vana professor...

Kirjanikule on ette heidetud psühhoanalüütiliste meetodite ülehindamist ja autoripoolse seisukoha puudumist. Sellegipoolest — või just seetõttu — on tegemist ausa ja huvipakuva raamatuga. Ning vähemalt soovitatavaks kirjanduseks teadusliku kommunismi kursuse «uute vasakpoolsete» teema juurde võib seda kindlasti pidada.

Tõsi, eesti keelde nimetatud romaani veel tõlgitud pole. Kes aga huvi tunneb, leiab venekeelse eksemplari ka TPI raamatukogust.

JUHAN HABICHT

* Робер Мерль, «За стеклом», М., 1972.

Sa seisad kuulutuse ees. Tore, avaball! Läheme, müidugi. Kiiresti heidad pilgu kuupäevale — trennipäev. Jälle ei saa. Teised on ka veidi pahased: pidevalt hüppad oma trenniga alt ära. Lohutuseks mõtled hoopis teatrisse minna. Kuid trennivabadel õhtutel mängitakse juba nähtud tükk või siis pole etendust hoopiski. Lähöks kinno. Teed kiire ajakalkulatsioon: üks väike koosolek, le-

pingutöö, projekt, kodu üht-teist, trenn... Jah, järele jääb umbes pool tundi vaba aega. Vähe! Juba jälle see trenn. Stopp... Kes käskis sind «Kuljusse» minna? Mitte keegi, ise tahtsid.

Aga ometi ootad sa tantsutrenni, sa lausa ei saa teist. Mis sest, et ei saanud peole minna, tantsida saab ka trennis. Ei ole seal ebameeldivat trügimist ja lärmi. Ka seltskond

VABA AEG

on nii vahva, et sellest puududes tunned end reeturina. Sellepärast ruttadki jälle «Kuljuse» trenni.

Mitmedki on küsinud: mis kasu sa sellest saad, kui reisinud oled. Imelikud inimesed! Kiusu pärast ei jutusta sa välismaasõidust, luksushotellides

ööbimistest jne., vaid räägid näiteks, kuidas käisid Ruusmäel Jaagu sünnikodus.

Õise Pikkva «ekspressiga» logistasid ütlemla lõbusas seltskonnas Võru suunas. Kell on alles lõõnud kaheksanda hommikutunni, kui sätid suusad alla. Esimeste sammude järel maandud üldise naerupahvaku saatel lumehange. Loomulikult süüdistad pimedust! Aga ees on üle 30 km pikkune teekond

sinu arust ülimärgise Lõuna-Eesti maastikul. Ja nii sa muudkui ronid mäest üles ja sõna otseses mõttes venid jälle alla. Pikapeale õpid kukkumise ära ja ikka sagedamini jääd mäest alla lastes jalgadele. Aga vahepeal on päev juba lõunasse jõudnud. Väsinud! Mismoodi nad küll jõuavad: viskavad nalja, sa naerad jälle, unustades

(Järg 4. lk.)

* Sadam. Kail kreeklased, kellega pidime kohtuma Havannas festivalil.

Lehvitasime kaua-kaua kail seisjatele. Armeenia ja ukraina poisid-tüdrukud tantsisid, pilid mängisid, laulud kajasid. Proovisime Tiituga ka armeenia rahvatantsusamme, kuid kukkus ikka kentsaka kepsutamisenä välja. Aga tahe maksab ka midagi.

* Gibraltar. Upris tavaline maastik. Vesi. Kaugemal roheline ja kollane kallas.

Ikkagi ainult 7,6 miili kitsaimes kohas lai. Siit on Lissabonini 248 miili.

Lissabonile mõeldes meenub ikka Pipi Pikksuka võidukas hüüd võitlusest politseinikele «Nagu poleks ma isaga Lissabonis käinud!»

Lissabon, 15. juuli.

* Laevakujuline mälestusmärk Belémis, pühendatud Portugali kuulsusriikaste meresõitjatele ja maadeavastajatele.

* Väljakul mälestusmärgi ees mosaiiktehnikas laotud kompass. Tagapool näha Jerónimo klooster. 16. sajandist, praegu töötab seal katedraal.

Sellel basalditükikestest laotud väljakul astudes oli tunne, nagu astuks sametil — nii pehme oli. Katedraalis tohtu hulki läbi, vitraažid lae all ning ruumis hämarus. Katedraalis arvutul hulgal niššides hoiti Portugali ammuste kuningate ja nende väärivate kaasade, Vasco da Cama, kuulsate kirjanike ja luuletajate sarkofaage. Imekaus oli katedraali siseõu. Lissabonis nägime esimest korda oma silmaga kahekordset bussi.

* Tiit ja Triin ja armeenlane Levan.

Levaniga sain tuttavaks ühel tantsuõhtul Odessas. Olime Tiituga juba hingetuks tantsinud kultuuripäee peeglisalaits, kui tumedapäine noormees palus tantsima.

— Tere, mina olen Levan, sa nägid mind eile kontserdil tantsimas. Ma olen sind kaks korda näinud. Sa meeldid mulle.

?!!

Levan oli Armeenia tantsuansambli «Ganaz» esitantsija.

Käisime tollamuuseumis. Kas oskate ette kujutada Prantsuse hülgekuningate tõldu, muinasjututõldu kullatud puunikerdustega, fantastiliste lilledega, pisikeste inglitega, elusuuruste naisekujudega, sameti ja kullakarraga? Esimesed tollad olid lihtsad, väikesed kalessid, viimased saali lõpus — tõelised muinasjututõllad, mis kunagist hülgust ja rikkust veel sajan-dite takka tunnistasid.

Siin tundsimme esimest korda seda meremeeste tundmust, kuidas tasase maa pörand võib laevala kombel nii koledasti kõikuda.

* Väike valge Belémi loss, tornikestega. Loss oli ehitatud vette, kadaga ühendas teda kitsuke sild.

* Need pildid on tehtud läbi bussi akna: akvedukt, üks maailma pikemaid, ja praegugi töötab see sajan-deid vana veujuhe.

* Palmid.

Lissabon on roheline ja valge linn. Roheline — palmid, palmid ja varjulised männid. Neid oli eriti palju TV-masti juures. Üldse oli linna haljastamise eest üpris palju hoolitsetud. Rohelusse uppusid majad saatkondade tänaval.

PILLE-TRIIN VALGMÄE

ÜHE SUVE SLAIDID

Härjavõitluse areeni nägime ka, kuid ilma tõeliste härgadeta, sest oli laupäev ja puhkepäev ning linnarahvas oli kõik-see-meis suvitama sõitnud. Ka kauplused suleti juba keskpäeval. Ohtupoole jalutasime tühjas linnas, basaldikildudest kõnniteedel.

Pärastlõunal miiting ühes endises teatrisaalis. Kontserdil tantsisid meie ansamblid. Lühikesel kõnega esines Havanna festivalile pühendatud taidluse festivali orgkomisjoni esimees. Festivalil selgitati välja ansambel, kes sõidab ülemaailmese festivalile. Võitis ansambel «Trivonte», kes esitas kolm protestilaulu ka miitingul. Laulud olid folkloori mõjutustega. Viis väga meeldiva häälega noormeest saatsid end rahvapillidel. Publikule meeldis eriti antifasistlik laul «Must pilv».

* Viimased pildid enne lahkumist Belémist, Lissabonist. Kui hästi vaadata, näete jõe teisel kaldal mälestusmärgi «Kuningas Kristus», püstitatud Portugali auks, kes ei võtnud osa II Maailmasõjast. Ehitatud 1959. a.

* Sild, 25. aprillil sild üle Tajo (Tejo) jõe, pikkus 3,5 km. Ehitus kestis 4 aastat, valmis 1966. a. Sõit sillal on tasuta.

Laevaelu üheks elevust tekitanud ürituseks oli missi valimine. 500-liikmeline delegatsioon oli jaotatud gruppideks ning

iga gruppi esindas üks noor daam. Meie rühmast oli missikandidaat Tiit. Kõige toredam oli, et valmistus terve rühm: oli tarvis selgeks õppida lipsusõlme tegemine, üks meie rühma propagandist Volk ehk eestikeelse hüüdnimega Susi oli agaralt õpetamas, humoorika teksti Tallinna ja Kiievi sõprusest aitas veng keelde panna žurnalistikatudeng Ljuba, valsisamme näitas «Gorlitsa» tantsupois VVja, kingituse laeva juhtkonnale meisterdas Igor. Ja kui õhtul missi valimine toimus, närveerisime kõik. Miss «Gruusia» tiitli sai tulevane režissöör Tanja Leningradist ja teise koha meie Tiit. Tiit võit tuli punkt-punktilt, alt vedas vaid vene keele oskus.

Lissabonist väljumine tähendas ookeanile minekut. Atlandi ookeanile, ikkagi 90 milj. km² ja sügavus keskmiselt 3000—6000 m.

* Sinine, sinine ookean, Ei ühtki lainet. Sinine — kas sellest, et taevayas kõrgel, kõrgel on nii sinine.

Ees on saared. Kolmas sadam, kolmas peatus laevasõidul. Assoorid. Esimest korda suured, pehmed pilved saarte kohal lubasid parjat vihmahoogu.

* Sinine, sinine. Aga need seal on delfiinid.

Deljiine oli 15—16 suures parves. Tahtes nende mängu, sukeldumist, libisemist otse laeva nina ees mällu söövitada ja ka pildi peale jätta, ei tulnud sest slaidist muudkui üks poolenisti peitepilt: kus on delfiinid?

Assoori saared koosnevad 9 suuremast ja tohutust hulgast pisemast saarest. Suurim kardi Saint Migüeli nime, saarte pealinnas Ponta Delgadas laev ankrusse heitiski.

* Teklit avanes tore pilt — üle väikese lahesoo palistsid valged punaste katustega ja pruunide akna-raamidega ja ustega majad.

Oli raekojahoone, postkontor ja palju pisikesi rikkalikku kaubaväljalikuga poekesi.

* Lühikesel ekskursioonil mõõda saart peatusime Settsme-Linnajärve ääres.

Järv oli 600 m allpool merepinna, on ühenduses ookeaniga kaljude alt. Iga linna kohta neist seitsmest räägiti üht legendi. Meie giid rääkis ainult inglise keelt. Onneks olid meie grupis Valeri inglise filoloog ja Tiit, kes on keele eriklassis õppinud. Kahekesi nad meile siis kõike püüdlukult tõlkisid.

Oitsesid roosid, hortensiad, Giid ütles, et võib näha korraga kõrvu nelja aastaaga...

Teed saarel olid kitsad, majad olid vanad, paljudel villadel räästa all madonna pilt ja värava kõrval villa nimi.

* Ananassi-istandus.

Võisime oma silmaga veenduda, et ananassid kasvavad maas, mitte puus.

* Kitsas tänavake. Autod kõnniteede ääres.

Tavaline pilt. Kõik tänavad olid sellised: kitsasid kõnniteede ääres rikkalikud poekesed ja sõiduteel autod ja inimesed.

Kohtumine kohalike kommunistidega toimus seekord laevas. Üks noor tütarlaps (kahjuks ei öeldud nimesid) rääkis kommunistide olukorrast ja tegevusest Portugalis, suhtumisest festivaliikumisse ning rõõmustas pisarateni kohtumise üle nõukogude noortega.

